

Proqualis
Advisory

Adviesrapport

Strategische verkenning naar het beroepsreglementeringsproces in Nederland

Aan: Het bestuur van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants
Door: drs. J. van Diggelen RA
Datum: 10 november 2020

Inhoudsopgave

Executive Summary

Rapport fase 1 Strategische verkenning

- Het beroepsreglementeringsproces in Nederland
- Uitkomsten interviews stakeholders
- Advies gebaseerd op uitkomsten interviews stakeholders

Bijlagen

Gebruik Adviesrapport Strategische Verkenning

Dit adviesrapport is in opdracht van het bestuur van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) tot stand gekomen en is uitsluitend bedoeld voor besluitvorming door de NBA inzake de strategische verkenning naar het beroepsreglementeringsproces in Nederland. Het rapport dient in zijn geheel en niet uitsluitend op onderdelen te worden beschouwd en mag niet voor andere doeleinden dan in dit rapport beschreven worden gebruikt. Andere partijen dan de NBA kunnen geen enkele rechten ontleen aan de inhoud van dit adviesrapport.

Proqualis
Advisory

Executive Summary

Opmerkingen bij het Nederlandse regelgevend proces door geïnterviewde stakeholdergroepen

"Er is behoefte aan segmentatie in regelgeving"

"Huidige samenstelling erg naar binnen gekeerd. Zoek critical friends"

"Nederland mag meer nek uitsteken om met innovatie in te spelen op maatschappelijke behoeften."

"Om vertrouwen te behouden, moet de governance dit opwekken"

"Formuleer een kader met doelstellingen en doe post implementation reviews"

"Het is van en voor accountants. Dit past niet meer in deze tijd"

"Meer transparantie nodig over wat is gedaan met consultatie-reacties"

"Maatschappelijke verwachtingen zijn in principe altijd gerechtvaardigd. Sector dient beter te luisteren en minder de 'uitlegmodus' te gebruiken"

"Als we te ver voor de troepen uit lopen, zijn we geen gidsland meer maar een eiland"

"Ga voor meer snelheid: over-analysis leads to paralysis"

"Het NBA bestuur is eindverantwoordelijk. Het versterken van de onafhankelijkheid van het ACB is nodig"

"Besteed 20% van de tijd aan nationale regelgeving en 80% aan Europese en internationale beïnvloeding"

"Afwijken internationaal bij hoge uitzondering: geen goldplating"

Breed gedragen strategische richting voor het beroepsreglementeringsproces in Nederland door geïnterviewde stakeholdergroepen

Verbreding taak regelgevend orgaan van verkleinen verwachtingskloof tot implementatie en effectmeting

Meer multi-stakeholder betrokkenheid

Stakeholdersgroepen waaronder verslaggevingsketen

Versterkt innovatiekracht
Effectieve oplossingen verslaggevingsketen
Beïnvloeden Europees/internationaal

Verkleinen verwachtingskloof
(fraude, continuïteit, NFI, toereikendheid standaarden)

Versterken slagvaardigheid op inhoud en proces

Meer transparantie en communicatie

Publiek belang centraal
Doelstellingen / criteria
Input en afwegingen/keuzes

Effectieve tweerichting communicatie
Managen verwachtingen
Reflectie en Effectmeting

Publieke verantwoording
(gevolgd proces, input, afwegingen en keuzes)

Versterken onafhankelijkheid

Verdergaande verzelfstandiging

Scheiding rol NBA als belangenbehartiger beroepsgroep en als publiekrechtelijk orgaan met regelgevende taak

Versterken governance

Versterken vertrouwen (NBA (bestuur) ondersteunend, niet eindverantwoordelijk)

Drie dilemma's: 1) Internationaal aansluiten (afwijken bij uitzondering / tijdelijk) 2) Audit = Audit (geen nieuwe producten met beperkte mate van zekerheid) 3) Proactief richting geven aan vernieuwing en innovaties 10-11-2020 Adviesrapport Strategische Verkenning

Opties en voorkeursoptie korte termijn (2020/2021)

Versterken

Slagvaardigheid
(verwachtingskloof)

Onafhankelijkheid
(vertrouwen)

Opties

(op volgorde mate van draagvlak
geïnterviewde stakeholdergroepen)

- 1) Multistakeholder governance orgaan boven ACB met formele taken bevoegdheden
- 2) Omvormen ACB tot multi-stakeholder orgaan en verzwaren commissies/projectorganisatie
- 3) Extern multistakeholder overlegorgaan of Raad van Advies voor klankborden met ACB

Voorkeursoptie
(2020/2021)

1) Multistakeholder governance orgaan vanwege accountability, 'good governance', beste kans op succesvolle bemensing, verankering oplossingen in de keten, en beste uitgangspositie voor eventuele verdergaande verzelfstandiging op langere termijn (fase 2)

Publieke verantwoording

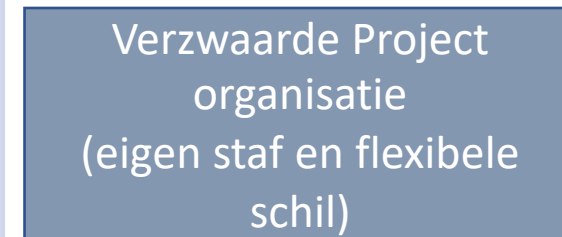
- 1) Verzelfstandiging onder paraplu van NBA (NBA blijft bekostigen)
  - 1a) NBA bestuur /leden behouden bevoegdheid tot formeel vaststellen regelgeving, echter niet inhoudelijk
  - 1b) NBA bestuur/leden zonder bevoegdheid m.b.t. regelgeving (PBO status?)
- 2) Verzelfstandiging naar autonome organisatie met eigen bekostiging

1a) Verdergaande verzelfstandiging regelgevend orgaan onder de paraplu van de NBA met een niet-inhoudelijke rol bij de totstandkoming van nieuwe regelgeving. In lijn met wettelijke taak PBO stellen het NBA bestuur en/of haar leden de regelgeving vast, echter uitsluitend formeel. Legt basis voor verdergaande verzelfstandiging op langere termijn (vanaf 2026)

Voorkeursoptie korte termijn: multistakeholder governance orgaan met versterking onafhankelijkheid regelgevend orgaan (ACB) t.o.v. NBA bestuur

NBA stelt regelgeving formeel vast

Input vanuit faculties aan governance orgaan en ACB

MinFin heeft rol bij regelgeving op het gebied van onafhankelijkheid, governance en kwaliteitsborging (Wta/Bta) en kan verordeningen vernietigen bij (zwaarwegend publiek belang)

Taken governance orgaan

- Formuleren kader doelstellingen en criteria projecten
- Toetsen publiek belang en prioriteitstelling projecten
- Goedkeuren jaarplan en projecten
- Bewaken voortgang
- Toetsen regelgeving aan vooraf vastgestelde doelstellingen en criteria en transparantie proces
- Bewaken effectmeting
- Stimuleren vernieuwing door samenwerking in de verslaggevingsketen (effectieve oplossingen / verkleinen verwachtingskloof)
- Adviseren ACB
- Voordracht tot benoeming leden ACB

Taken ACB

- Voorbereiden projecten, jaarplan, regelgeving o.b.v. input governance orgaan
- Proactief stimuleren experimenten vernieuwing en wegnemen knelpunten innovaties
- Onderhouden netwerken
- Tijdig consulteren om NL positie Europees / internationaal uit te dragen (beïnvloeden/samenwerken)
- Klankborden met governance orgaan
- Feedback consultatiereacties
- Goedkeuren regelgeving na toetsing door governance orgaan
- Externe communicatie (incl. managen van verwachtingen)
- Ondersteuning implementatie
- Effectmeting
- Aansturen projecten en eigen staforganisatie

Taken NBA bestuur / leden

- Formeel vaststellen regelgeving op verzoek ACB (na toetsing door governance orgaan)
- Ondersteuning innovaties sector en implementatie (bijv. PE)
- Bekostiging

*Strategisch multistakeholder orgaan

Reactie ACB op de Strategische Verkenning (1): het ACB onderschrijft de drie kernpunten van de voorgestelde strategische richting *(duiding hiervan m.b.t. het voorgestelde advies is schuingedrukt weergegeven)*

Het ACB is positief over een vorm van **multistakeholder-benadering**. Attentiepunten die het ACB hierbij ziet:

- zijn de juiste mensen beschikbaar (met een breed profiel en juiste expertise) die ook voldoende tijd willen investeren in soms technisch-complexe onderwerpen (kan de NBA ze voldoende 'uitdaging' bieden);
- aandacht voor het voorkomen van stroperigheid in het proces (denk aan vereiste snelheid NOW-Standaarden);
- wij zien een duidelijke rol bij het bepalen van de doelstellingen van een audit en andere accountantsproducten; wij vragen ons af of het verstandig is ze ook bij het uitwerken van de technische details in te zetten.
  - *de attentiepunten juiste bemensing en uitwerken technische details ondersteunen een keuze voor het multistakeholder governance model*

Een grotere mate van **communicatie en transparantie** ondersteunt het ACB. Aanvullende opmerkingen:

- de vraag is of de respondenten kennis hebben van de uitgebreide projectinformatie vanuit het ACB die nu al op de NBA-site is te vinden;
- wij onderkennen dat het vanuit de NBA meer en uitgebreider reflecteren op de consultatiereacties noodzakelijk is. Goed reflecteren vraagt extra menskracht in de organisatiestructuur (zoals de voorkeursoptie ook aangeeft).
  - *de aanvullende opmerkingen onderstrepen het belang van meer tijdige en effectieve twee-richtingen communicatie*

Het ACB onderschrijft een **verdere verzelfstandiging**. Aanvullende observaties hierbij:

- de onafhankelijke rol van het ACB en daarmee de regelgeving komt op die manier beter tot zijn recht;
- een zelfstandigere positie t.o.v. het NBA bestuur en andere gremia is positief gezien de marginale toets die het bestuur heeft bij nieuwe regelgeving;
- overwogen kan worden in een verzelfstandigd orgaan regelgeving op de terreinen van corporate governance / verslaggeving / controlestandaarden te integreren (zoals eerder voorgesteld en conform het FRC model).
  - *de 'FRC model optie' is in het voorgestelde advies een mogelijke vervolgstap die na de evaluatie over 5 jaar zou kunnen worden overwogen*

Reactie ACB op de Strategische Verkenning (2): aanvullende opmerkingen ACB (duiding hiervan m.b.t. het voorgestelde advies is schuingedrukt weergegeven)

Gegeven het gekozen perspectief van de behoeften en verwachtingen met betrekking tot de wettelijke controle door accountants, mist het ACB aandacht voor de MKB-praktijk, aandacht voor interne accountants, overheidsaccountants en accountants in business.

- *De voorgestelde strategische richting en het voorkeursmodel van een multistakeholder governance orgaan zijn tot stand gekomen vanuit het perspectief van de wettelijke taak van de accountant omdat daarbij het maatschappelijk belang het grootst is. Specifieke projecten m.b.t. regelgeving die ziet op producten/ diensten anders dan de wettelijke controle kunnen in het voorgestelde voorkeursmodel in de projectenorganisatie door het ACB worden uitgevoerd. Het multistakeholder governance orgaan toetst ook deze projecten qua prioritering en impact publiek belang. Eventueel kunnen commissies van ACB leden worden gevormd met speciale aandachtsgebieden om in speciale behoeften m.b.t. ledengroepen en/of segmenten (waaronder MKB, OOB, n-OOB etc.) te kunnen voorzien.*

Daarnaast mist het ACB aandacht voor nieuwe ontwikkelingen zoals assurance bij NFI, cyber security etc.

- *Deze nieuwe ontwikkelingen vallen onder 'vernieuwingen en innovaties' waarbij wordt voorgesteld dat het ACB in de toekomst hieraan proactief richting gaat geven. Dit om de huidige en mogelijk nieuwe 'verwachtingskloven' gezien vanuit de gebruikers en het maatschappelijk verkeer te verkleinen, respectievelijk te voorkomen.*

Houd aandacht voor het feit dat Nederland gidsland kan zijn (beïnvloeding internationale ontwikkeling van regelgeving), maar dat we geen eiland moeten worden.

- *Door het slechts in uitzonderlijke gevallen nationaal afwijken van internationale regelgeving en door het beïnvloeden Europees en internationaal , waaronder het tijdig inbrengen van NL posities zou dit gewaarborgd moeten zijn.*

Besluitvorming

Q4 2020 : Strategische richting en voorkeursmodel*

* Overweeg acties om leden en stakeholders voor te bereiden en/of te informeren

Q1 2021: Gedetailleerde uitwerking voorkeursoptie en opstellen implementatieplan*

Vanaf Q2 2021: Implementatiefase

2025/2026: Evaluatie met beslismoment over verdergaande verzelfstandiging (afhankelijk van Europese en internationale ontwikkelingen)

Proqualis
Advisory

Rapport Fase 1

Strategische verkenning naar het beroepsreglementeringsproces in Nederland

Opdracht

Opdrachtformulering

Doel: Strategische verkenning naar de toekomstige positionering, opzet en invulling van het beroepsreglementeringsproces in Nederland. Hierbij zijn de (veranderende) behoeften en verwachtingen van stakeholders en maatschappij leidend, rekening houdende met het internationale totstandkomingsproces van een belangrijk deel van de beroepsreglementering zoals van toepassing in Nederland. De wettelijke controle uitgevoerd door accountants staat hierin centraal omdat het maatschappelijk belang hierbij het hoogste is en de behoeften van gebruikers en maatschappelijke verwachtingen zich veelal richten op deze rol van accountants.

Deelvragen verkenning:

- Sluit de huidige opzet en invulling van totstandkoming van beroepsreglementering aan bij het maatschappelijk belang, wat stakeholders verwachten en de (inter)nationale ontwikkelingen?
  - Hoe belangrijk is het om aansluiting te behouden met internationaal tot stand gekomen regelgeving?
  - Is het totstandkomingsproces in Europa en internationaal voldoende transparant, onafhankelijk en toereikend?
  - Voldoet het huidige proces in Nederland aan de daaraan te stellen eisen vanuit de stakeholders/maatschappij en welke eisen zijn de belangrijkste?
- Is het beroepsreglementeringsproces in Nederland dusdanig ingericht dat er voldoende aandacht is voor de juiste implementatie en gewenste gedragsverandering?
- Is het wenselijk om kaders vast te stellen wanneer standaardisering van innovaties/nieuwe ontwikkelingen middels (aanpassing van) regelgeving wenselijk is?

Methode van onderzoek

Het doornemen van beschrijvingen van het (inter)nationale totstandkomingsproces van beroepsreglementering voor accountants.

Het doornemen van recente publicaties en uitgebrachte rapporten over de accountancysector en/of het standard setting proces en hoe deze te hervormen (onder meer door Monitoring Group, CTA, MCA, Sir Donald Brydon en de Universiteit Utrecht (USBO advies)).

Het beschrijven van het Nederlandse beroepsreglementeringsproces en hoe zich dit verhoudt tot het Europese en internationale totstandkomingsproces van regelgeving voor accountants.

Het formuleren van hoofd- en verdiepingsvragen die relevant zijn voor het bepalen van de strategische richting van het beroepsreglementeringsproces in Nederland.

Het houden van interviews met partijen uit de voor het doel van de strategische verkenning belangrijkste stakeholdergroepen vanuit het perspectief van welke behoeften en verwachtingen er bij *gebruikers en maatschappij* leven en hoe het ACB, de NBA en de accountantsorganisaties daar in voorzien. Het afstemmen van de interviewverslagen met de geïnterviewde personen.

De input verkregen uit de interviews analyseren en bepalen welke visie en standpunten breed gedragen zijn door de geïnterviewde stakeholdergroepen.

Een advies formuleren en uitbrengen over de strategische richting voor het toekomstige beroepsreglementeringsproces in Nederland en de daarbij best passende opzet en invulling (voorkeursmodel) om daarmee beter te kunnen voldoen aan behoeften en verwachtingen die bij de belangrijkste stakeholdergroepen en de maatschappij leven.

In bijlage 1 bij dit rapport zijn de geïnterviewde externe stakeholdergroepen weergegeven. In totaal zijn 14 externe partijen geïnterviewd naast vertegenwoordigers van het ACB en de NBA.

In bijlage 2 zijn de kernvragen die zijn gesteld tijdens de interviews opgenomen.

In de bijlagen 3 t/m 12 is de belangrijkste input verkregen uit de interviews weergegeven naar mate van draagvlak onder de verschillende geïnterviewde externe stakeholdergroepen.

Fase 1 Strategische Verkenning (en vervolgfases)

Fase 1: *Verkenning van strategische opties en richting*

Verkenning van de huidige opzet en invulling van het beroepsreglementeringsproces en kennisname van relevante (inter-)nationale ontwikkelingen waaronder diverse publicaties met voorstellen ter verbetering

Beschrijving opstellen van het huidige beroepsreglementeringsproces in Nederland, inclusief het internationale proces en de governance structuur mede ter voorbereiding van de stakeholders op de te houden interviews

Interview met externe stakeholders en afstemmen verslag (zie bijlage 1)

Analyseren uitkomsten per externe stakeholdergroep (zie bijlagen 2 t/m 12)

Gesprek met afgevaardigden van het ACB en het NBA bestuur over de huidige opzet en invulling van het proces en op de belangrijkste uitkomsten uit de interviews met externe stakeholders

Concipiëren adviesrapport Fase 1 over de strategische richting met uitwerking mogelijke modellen ter bespreking met het NBA bestuur

Vervolg : Fase 2: Besluitvorming strategische richting en voorkeursmodel

Fase 3: Voorkeursmodel verder uitwerken en het opstellen van een stappenplan met acties (o.b.v. GAP analyse)

Fase 4: Besluitvorming over opzet en invulling van het beroepsreglementeringsproces (implementatieplan)

Fase 5: Implementatiefase

Het beroepsreglementerings- proces in Nederland

Het regelgevend proces in Nederland

De NBA is op grond van de Wet op het accountantsberoep verantwoordelijk voor het bevorderen van de goede beroepsuitoefening van accountants, onder andere door het uitbrengen van beroepsregelgeving.

De NBA moet bij het uitbrengen van beroepsregelgeving rekening houden met de door de Europese Commissie en de Nederlandse wetgever uitgegeven wet- en regelgeving voor accountants. Deze instanties hebben met name regels gesteld over de onafhankelijkheid van accountants(organisaties), het kwaliteitsmanagement door accountantsorganisaties die wettelijke controles uitvoeren en het toezicht op de wettelijke controles.

Zie bijlage 13 voor een overzicht van de geldende wet- en regelgeving voor Nederlandse accountants(organisaties) en welke wordt uitgevaardigd door het NBA.

Omdat de NBA naast het verantwoordelijk zijn voor het bevorderen van de goede beroepsuitoefening ook verantwoordelijk is voor het bevorderen van de gemeenschappelijke belangen van accountants heeft het bestuur er in het kader van de fusie tussen NIVRA en NOVAA voor gekozen zich bij de beroepsreglementering te laten adviseren door een van het bestuur onafhankelijk opererend orgaan: het Adviescollege voor beroepsreglementering (ACB).

Het uitgangspunt is dat het bestuur van de NBA de voorstellen van het ACB overneemt, tenzij er redenen zijn waardoor het bestuur het ACB gemotiveerd vraagt deze aan te passen. De ledenvergadering van de NBA stelt de verordeningen vast en het NBA bestuur de nadere voorschriften en NBA-handreikingen.

Het Adviescollege voor Beroepsreglementering (ACB)

Het ACB bestaat uit negen leden van de NBA. Daarmee bestaat het ACB uitsluitend uit accountants. De ACB leden worden op persoonlijke titel benoemd, rekening houdende met een samenstelling waarbij alle ledengroepen van de NBA zijn vertegenwoordigd. Ze mogen ruggenspraak houden bij het beoordelen van de aan hen voorgelegde nieuwe of gewijzigde vaktechnische uitingen, maar ze worden geacht zonder last te beslissen over de voorstellen op basis van informatie die zij hebben gekregen door bijvoorbeeld consultaties en op basis van de beraadslagingen in het ACB.

Het ACB laat zich ondersteunen door twee subcommissies, de subcommissie assurance en de subcommissie ethiek. De subcommissies bestaan momenteel uit respectievelijk 8 en 10 vertegenwoordigers vanuit de ledengroepen van de NBA. Doordat de voorzitters van beide subcommissies lid van het ACB zijn en de diverse ledengroepen van het NBA vertegenwoordigd zijn in het ACB, is het ACB een breed samengesteld orgaan om zowel vaktechnische als ethische regelgeving voor te bereiden en daarover het NBA bestuur te adviseren. Het ACB kent een zorgvuldig proces om tot vaktechnische uitingen te komen. Dit proces bestaat uit de volgende zes stappen:

- Opstellen jaarplan
- Opstellen projectplan
- Projectuitvoering
- Consultatie
- Verwerken consultatiereacties
- Definitieve vaststelling en publicatie

De relatie tot internationale regelgeving

Gezien het proces van steeds verdergaande globalisering heeft de NBA ervoor gekozen om haar regelgeving zoveel mogelijk convergent te laten zijn met de internationale regelgeving. Daarnaast heeft de NBA door haar lidmaatschap van de internationale beroepsorganisatie van accountants (IFAC) een inspanningsverplichting om de internationale standaarden in Nederland te (laten) implementeren.

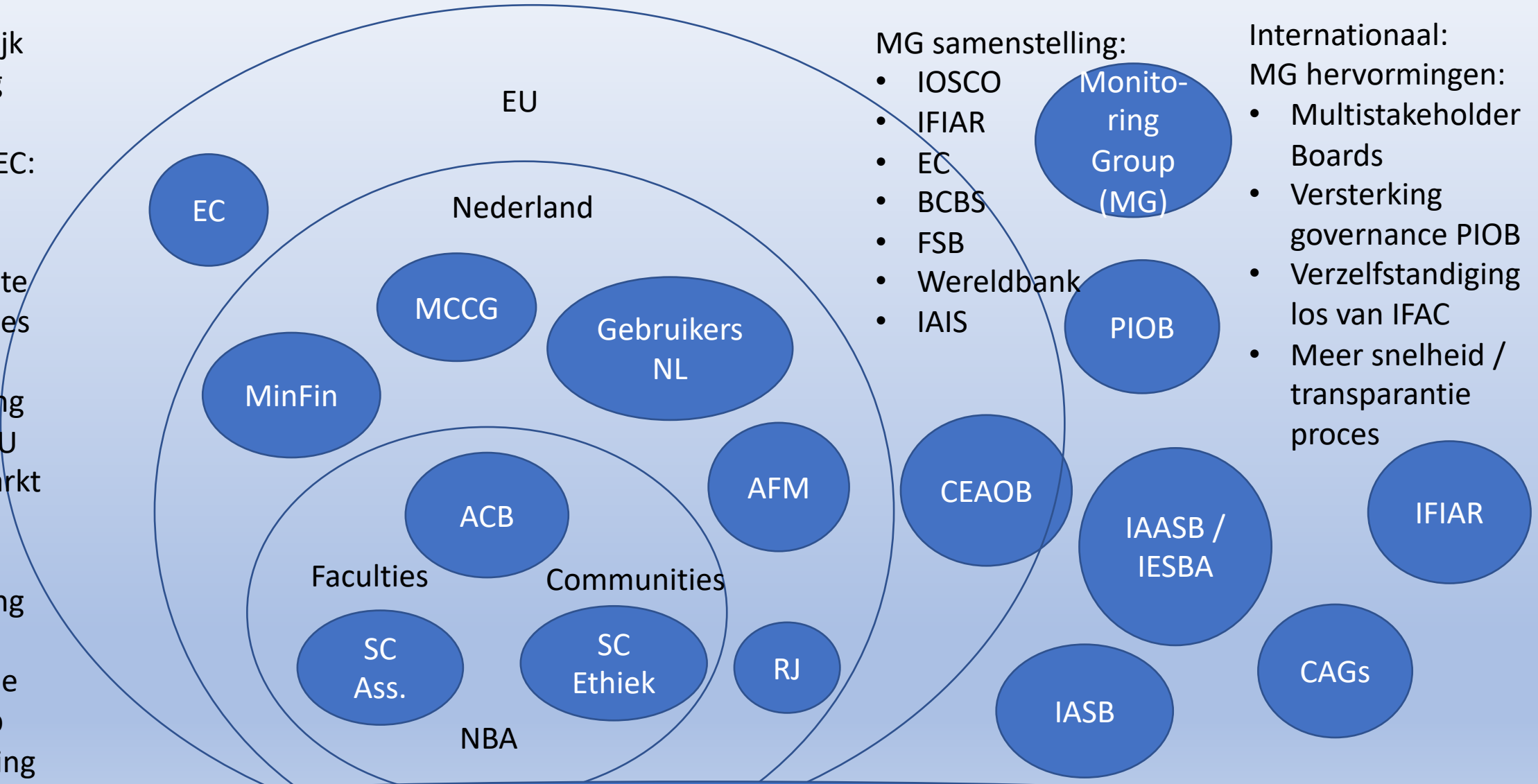
De NBA regelgeving is dan ook in belangrijke mate gebaseerd op die van de internationale standard setters IAASB en IESBA. Veel van de vaktechnische regelgeving voor assurance, aan assurance verwante en overige opdrachten (NV COS) zoals in Nederland uitgevaardigd is nagenoeg geheel overgenomen vanuit de internationale regelgeving zoals uitgevaardigd door de IAASB. De taak bestaat er dan uit de regelgeving te vertalen en te beoordelen op aansluiting op Nederlandse en van toepassing zijnde Europese regelgeving en waar nodig aanpassingen te maken. De internationale Code of Ethics met ethische- en onafhankelijkheidsregelgeving voor accountants zoals uitgevaardigd door de IESBA wordt niet overgenomen in de Nederlandse regelgeving maar gebruikt als basis en inspiratiebron.

Daarnaast vaardigt de NBA ook enkele eigen standaarden uit aangaande de controle van het verslag van maatschappelijk verantwoord ondernemen en de controle van prospectussen.

Zie bijlage 14 voor een overzicht hoe de Nederlandse regelgeving is gebaseerd op Europese en internationale regelgeving.

(Inter-)nationale speelveld en ontwikkelingen (wettelijke taak accountant)

EU: Mogelijk toekomstig endorsement ISA's door EC: Mogelijke versnelling door recente beursfraudes en/of de ontwikkeling naar een EU Kapitaalmarkt Unie en/of door een ontwikkeling naar centralisatie toezicht op verslaggeving

MG samenstelling:

- IOSCO
- IFIAR
- EC
- BCBS
- FSB
- Wereldbank
- IAIS

Monitoring Group (MG)

Internationalaal: MG hervormingen:

- Multistakeholder Boards
- Versterking governance PIOB
- Verzelfstandiging los van IFAC
- Meer snelheid / transparantie proces

Gebruikers (verwachte verdergaande globalisering kapitaalmarkten ondanks trend van deglobalisering)

Uitkomsten interviews stakeholdergroepen

Het belang van tijdige opvolging en invulling geven aan (veranderende) behoeften en verwachtingen maatschappij

Behoeften/verwachtingen (verwachtingskloof)

Specifiek:

- Fraude, corruptie; (compliance wet- en regelgeving) reikwijdte poortwachtersfunctie)
- (Dis)continuïteit
- Interne beheersing
- Niet-financiële informatie ('NFI' : ESG, cultuur & gedrag en moraliteit):
  - Welke rol accountant bij NFI (van andere orde dan bovenstaande onderwerpen)

Algemeen:

- Duidelijke, uitvoerbare en toereikende standaarden die leiden tot gewenste gedrag(sverandering)
- Innovaties (producten en diensten)

Oorzaken

- Gebrek aan brede en multidisciplinaire input
- Onvoldoende luisteren en dialoog
- Onvoldoende communicatie over wat controle wel/niet is en accountant wel/niet kan
  - De controle is een 'black box': het is onduidelijk welke concrete werkzaamheden worden gedaan ter uitvoering van de standaarden
- Denken vanuit huidig stramien standaarden belemmert vernieuwing
- Internationaal totstandkomingsproces ISAs en CoE en hervormingen MG traag
  - Door gebruik van internationale standaarden (vertalen ISA's / CoE als inspiratiebron) is het proces in Ned. onvoldoende slagvaardig

Wat is nodig (relevantie sector)?

- Opvolging en invulling geven aan behoeften en verwachtingen waar mogelijk:
  - Vernieuwing / innoveren
- Zelfreflectie over duidelijkheid, uitvoerbaarheid en toereikendheid standaarden. De vraag hierbij is:
  - Kan de sector de claim waarmaken dat o.b.v. de ISA's de accountant een redelijke mate van zekerheid kan geven over de getrouwheid van financiële overzichten?
- Bredere deskundigheid controleteam nodig gezien benodigde kennis van NFI voor het begrip van de accountant van de onderneming (business model) en risico's voor het uitvoeren van een kwalitatief goede audit

Breed gedragen visie op het belang om de verwachtingskloof (inclusief prestatiekloof) te verkleinen / dichten met het oog op het als audit sector relevant kunnen blijven wat betreft het verstrekken van zekerheid

Stakeholders over de drie dilemma's in standard setting

Internationale regelgeving volgen?

- **Breed draagvlak**
- Afwijken in uitzonderlijke gevallen:
  - Invulling specifieke nationale behoefte
  - Internationale standaard voldoet niet aan bestaande wetgeving / is niet in het publiek belang
- Door beïnvloeding/samenwerking in Europa en/of internationaal :
  - Streven naar (behoud) (her-)aansluiting internationale regelgeving
  - Streven naar harmonisatie vaktechnische en ethische regelgeving (waarbij minder steun voor harmonisatie ethische regelgeving omdat dit veel lastiger is in de praktijk)
  - Vereist investeren in netwerk (Europese 'bondgenoten' / internationaal)

Uitgangspunt Audit = Audit?

- **Breed draagvlak**
- Audit standaarden zijn 'principle based' en schaalbaar:
  - Differentieer in werkzaamheden en niet in standaarden
  - Differentieer in implementatie guidance naar segmenten/ sectoren (OOB/n-OOB, Groot/ MKB, Financiële sector, new economy etc.)
- ISA is minimum vereiste met eventuele 'plus' ter invulling van nationale behoefte:
  - Voor OOB segment of sector specifieke zaken een nieuwe standaard in bestaande set van controlestandaarden (vgl ISA 600)
  - Nieuwe add-on producten zoals bijv. verklaringen bij een viability statement, wwft statement, AO/IB statement
- **Overwegend breed draagvlak**
- Geen nieuw product met beperkte mate van zekerheid (o.b.v. nieuwe set standaarden) vanwege onduidelijkheid gebruikers (nieuwe verwachtingskloof)

Rol bij vernieuwingen/innovaties?

- **Overwegend breed draagvlak**
- Regelgevend orgaan heeft proactieve en richtinggevende rol t.b.v. en n.a.v. vernieuwing / innovatie
  - Signaleert tijdig (veranderende) behoeften en verwachtingen en (technologische) ontwikkelingen
  - Stelt tijdig innovatie belemmerende knelpunten in regelgeving vast en neemt deze weg
  - Past tijdig regelgeving aan via experimenteren met innovaties in samenwerking met opstellers, gebruikers, toezichthouders en de NBA/sector
- Ondersteunende rol NBA als belangenbehartiger bij het actief stimuleren van vernieuwingen en innovaties
- **Beperkt draagvlak**
- Regelgevend orgaan standaardiseert na ruime ervaring met breed geïmplementeerde innovaties in de sector (evidence based)

Verbreiding taak regelgevend orgaan om proactief bij te dragen aan het verkleinen van de verwachtingskloof door vernieuwingen en innovaties en deze Europees/internationaal uit te dragen. Daarnaast de taak om een consistente

implementatie te bevorderen en effecten van regelgeving te meten.

Strategische richting op basis van input geïnterviewde stakeholdergroepen

4 P's

Versterking

Doel

Door

People/
Product

Multi-
stakeholder

Verkleinen
verwachtings-
kloof

- Input en Samenwerken aan (keten) oplossingen
- Slagvaardig op inhoud en snelheid
- Pro-actieve rol vernieuwing / innovatie
- Knelpunten regelgeving wegnemen
- Beïnvloeding Europees/ internationaal NL positie

Process

Transparantie en
communicatie

Publieke
verantwoording

- Publiek belang probleem centraal
- Kader voor doelstelling/criteria projecten
- Input, afwegingen en keuzes
- Managen verwachtingen
- Effectmeting (PDCA / post implementatie reviews)

Positio-
ning

Verzelfstandiging

Versterken
vertrouwen

- Scheiden functies publieke taak en belangenbehartiging NBA
- Good governance
- Onafhankelijke voorzitter
- Adequate resources (expertise/flexibele schil)

‘Stip op de horizon’ 5-10 jr van geïnterviewde stakeholdergroepen

Huidige opzet en invulling handhaven

Afhankelijk van succes internationale hervormingen MG

Omvormen tot multistakeholder orgaan

Verzelfstandigen regelgevend orgaan van NBA

Endorsen en implementeren internationale standaarden in EU

Verzelfstandigd orgaan onder 1 dak met RJ en MCCG

Geen draagvlak

➤ Huidige situatie waarbij onvoldoende (tijdig) opvolging en invulling wordt gegeven aan behoeften en verwachtingen zet de relevantie van de sector (toevoegen van zekerheid) verder onder druk

Enig draagvlak als ook:

➤ Meer multistakeholder input van buiten (informeel) en
➤ Meer transparantie

Geen draagvlak

➤ Geen oplossing voor Nederlandse behoeften en verwachtingen
➤ Effectieve beïnvloeding internationaal om aansluiting op internationale regelgeving te kunnen behouden vraagt om eigen daarop toegesneden regelgevend orgaan
➤ Effectiviteit hervormingen moet nog blijken
➤ Implementatie hervormingen duurt minimaal 4 jaar

Breed draagvlak

➤ Opstellers, gebruikers, accountants (keten), academici, toezichthouders etc.
➤ Legt basis voor samenwerking en oplossingen in de verslaggevingsketen
➤ Multi-stakeholder en multidisciplinaire input versterkt vernieuwings- en innovatiekracht om verwachtingskloof te dichten
➤ Legt basis voor effectieve beïnvloeding Europees/internationaal van breed gedragen NL standpunten i.p.v. NBA posities

Genoemde opties:

➤ Toezichthoudend multistakeholder orgaan
➤ ACB omvormen tot multistakeholder orgaan
➤ Extern overlegorgaan (evt. Beursgenoteerde OOB Commissie,) of een Raad van Advies (RvA)

Breed draagvlak

➤ ACB niet langer als adviesorgaan van het NBA bestuur
➤ Onafhankelijke voorzitter ACB
➤ Positioneer het ACB buiten de NBA, dan wel meer onafhankelijk van het NBA bestuur
➤ NBA bestuur en haar leden keuren de regelgeving niet langer goed (eventueel wel (voorlopig) blijven vaststellen)
➤ Schept duidelijkheid rol NBA versus ACB (belangen-behartiger van de sector versus publieke taak als standard setter voor de sector)
➤ Bevordert ‘good governance’
➤ Naar het voorbeeld voorgestelde internationale hervormingen MG, verslaggeving (SJ-RJ), ZBO onder verantwoordelijkheid van MinEZ (CEA)

Enig draagvlak

➤ Bevordert verdergaande internationale harmonisatie van vaktechnische en ethische standaarden
➤ Schept duidelijkheid voor beleggers en gebruikers wereldwijd
➤ Geen rol meer voor nationale standard setter (behoudens enkele specifieke nationale onderwerpen)
➤ Sluit aan bij verwachte verdergaande globalisering van kapitaalmarkten, verslaggeving en controle
➤ Naar het Europese IFRS verslaggevingsmodel (endorsen EC, EFRAG) op EU niveau een soortgelijke adviesgroep inrichten voor controlestandaarden en van daaruit internationaal beïnvloeden

Enig draagvlak

➤ Verdere harmonisatie van regelgevende instanties in de verslaggevingsketen
➤ Bevordert effectiviteit van regelgeving op het gebied van accounting, auditing en corporate governance

Advies gebaseerd op uitkomsten interviews stakeholders

Advies strategische veranderingsrichting regelgevend orgaan

* Involveer personen die namens hun organisatie ook in de Stichting voor je Jaarverslaggeving (SJ) zitting hebben en nauw betrokken zijn bij de Monitoring Commissie Corporate Governance (MCCG), om zo een basis te kunnen leggen voor effectieve oplossingen voor ‘publiek belang problemen’ in de verslaggevingsketen (eventueel aangevuld met bijv. een charter om de samenwerking in de keten te formaliseren)

Afwegingen en besluitvorming veranderproces met korte termijn (2020/2021) en lange termijn doelen (vanaf 2026)

Gefaseerd

Keuzes,
besluiten
en
doelen
proces

Afwegingskader voor keuze voorkeursoptie toekomstige opzet en invulling:

- Ketenoplossingen
- Accountability
- Good governance
- Succesvolle bemensing
- Slagvaardigheid inhoud
- Slagvaardigheid proces (niet te complex)
- Passend bij strategische richting (multistakeholder / verzelfstandiging/ transparantie en communicatie)

Besluit voorkeursoptie model

Besluit definitief model (na verder uitwerken details)

Besluit implementatieplan

Flexibiliteit inbouwen voor optimale wendbaarheid om in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen:

Evaluatie na 5 jaar

Bijstelling afhankelijk van :

- mate tijdig voldoen aan behoeften en verwachtingen
- mate van transparantie en publieke verantwoording
- feitelijke en gepercipieerde mate van onafhankelijkheid van regelgevend orgaan
- Relevante Europese en/of internationale ontwikkelingen (waaronder effectiviteit MG hervormingen en mogelijk endorsement proces EU)

Fase 1: Korte termijn versterken slagvaardigheid en onafhankelijkheid:

- 1) Verbreding naar multistakeholder en versterking innovatiekracht om verwachtingskloof te verkleinen/dichten
- 2) Meer transparantie en communicatie
- 3) Versterking onafhankelijkheid door geleidelijke verzelfstandiging om in te kunnen spelen op toekomstige Europese en internationale ontwikkelingen en om eventuele verdergaande verzelfstandiging voor te kunnen bereiden

Fase 2: Lange termijn stip op de horizon verzelfstandiging:

- 1) Beslismoment aanpassing model en/of verdergaande verzelfstandiging naar een geheel verzelfstandigd regelgevend orgaan met eigen bekostiging

Opties en voorkeursoptie korte termijn (Fase 1)

Versterken

Slagvaardigheid

Opties

(op volgorde mate van draagvlak)

Onderbouwing voorkeursoptie
fase 1

- 1) Multistakeholder governance orgaan boven ACB met formele taken bevoegdheden
- 2) Omvormen ACB tot multistakeholder orgaan en verzwaren commissies / projectorganisatie
- 3) Extern multistakeholder overlegorgaan of Raad van Advies voor klankborden met ACB

1) Multistakeholder governance orgaan vanwege accountability, 'good governance', beste kans op succesvolle bemensing, verankering oplossingen in de keten, en beste uitgangspositie voor eventuele verdergaande verzelfstandiging op langere termijn (fase 2)

Meer transparantie en communicatie

- 1) Verzelfstandiging onder paraplu van NBA (NBA blijft bekostigen)
  - 1a) NBA bestuur /leden behouden bevoegdheid tot formeel vaststellen regelgeving, echter niet inhoudelijk
  - 1b) NBA bestuur/leden zonder bevoegdheid m.b.t. regelgeving (PBO status?)
- 2) Verzelfstandiging naar autonome organisatie met eigen bekostiging

1a) Verdergaande verzelfstandiging regelgevend orgaan onder de paraplu van de NBA met een niet-inhoudelijke rol bij de totstandkoming van nieuwe regelgeving. In lijn met wettelijke taak PBO stellen het NBA bestuur en/of haar leden de regelgeving vast, echter uitsluitend formeel. Legt basis voor verdergaande verzelfstandiging op langere termijn (fase 2)

Onafhankelijkheid

Verschillen tussen de drie ‘multistakeholder modellen’

Invulling	1) Multistakeholder governance orgaan	2) Multistakeholder ACB	3) Multistakeholder overleg orgaan/ RvA
Samenstelling	Gebruikers, accountants, opstellers, toezichthouders en academici	Accountants en gebruiker, opsteller, toezichthouders, academicus	Gebruikers, opstellers, toezichthouders en academici
Omvang	Medium (ca. 5 - 7)	Groot (ca. 9 - 12)	Medium (ca. 5 – 7)
Accountants	Enkele	Meerdere	Geen/enkele
Taak multistakeholder orgaan	Strategisch / toezicht /toetsend	Strategisch / uitvoerend	Advies
Taak ACB	Uitvoerend	Strategisch / uitvoerend	Strategisch / uitvoerend
Verbreding taak ACB	Beïnvloeden internationaal, pro-actief innovatie en implementatie	Beïnvloeden internationaal, pro-actief innovatie en implementatie	Beïnvloeden internationaal, pro-actief innovatie en implementatie
ACB multistakeholder	Nee (maar kan wel)	Ja	Nee
ACB multidisciplinair	Ja (gedragsexpertise)	Ja (gedragsexpertise)	Ja (gedragsexpertise)
ACB voorzitter	Onafhankelijk van kantoor	Onafhankelijk van kantoor	Onafhankelijk van kantoor
Commissies	Evt. binnen ACB	Ja, onder / binnen ACB	Ja, onder / binnen ACB
Eigen staf en flexibele schil	Onderdeel van verzwaarde projectorganisatie	Onderdeel van projectorganisatie (en evt. commissies)	Onderdeel van projectorganisatie (en evt. commissies)
Aansturing projecten	ACB leden ondersteund door staf	ACB leden ondersteund door staf	ACB leden ondersteund door staf
Honorering	Onafh. voorzitter governance orgaan en ACB, evt. overige ACB leden en eigen staf	ACB voorzitter, evt. ACB leden en eigen staf	ACB voorzitter, evt. ACB leden en eigen staf

Vergelijking drie 'multistakeholder modellen'

Doel	Afwegingskader met score	Multistakeholder governance orgaan	Multistakeholder ACB	Multistakeholder overleg orgaan/ RvA
Verwachtingskloof	Legt basis voor ketenoplossingen	+++	+	-
	Succesvolle bemensing	+++	+	+
	Slagvaardigheid (inhoud)	+++	++	+
Publieke verantwoording	Slagvaardigheid (proces)	++	++	+++
	Passend bij strategische richting	+++	+	-
	Accountability	+++	-	-
Vertrouwen	Good governance	+++	-	+/-
	Flexibiliteit m.b.t. verdergaande verzelfstandiging op termijn (fase 2)	+++	+	+
	Overall score	+++	+	+/-

Voorkeursmodel fase 1 multistakeholder governance orgaan

Strategisch multistakeholder en multidisciplinair governance orgaan:

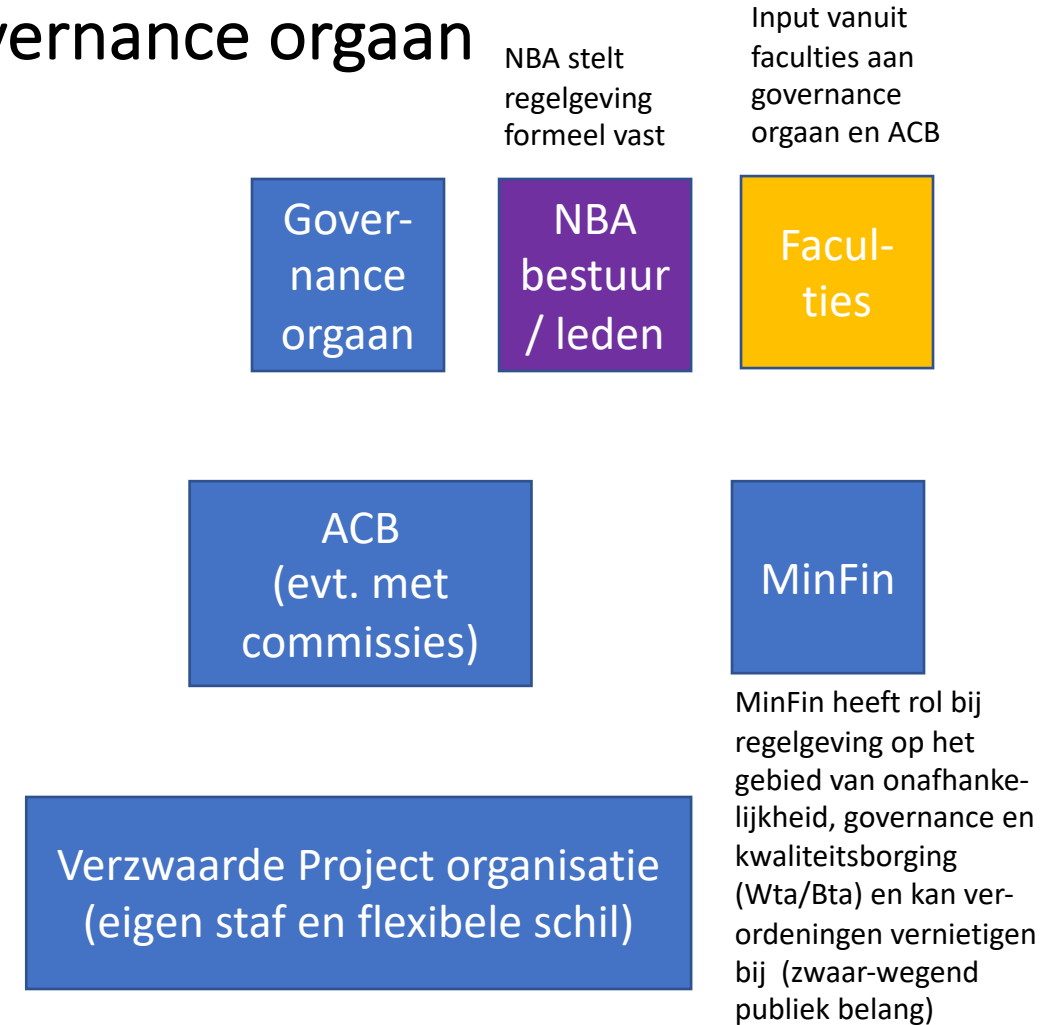
Gebruikers, opstellers, accountants, toezichthouders en academici
Taak: goedkeuren jaarplan, projecten en regelgeving qua inhoud (voldoen aan doelstelling en criteria) en qua proces alvorens deze formeel wordt vastgesteld door het NBA bestuur en/of haar leden. Het governance orgaan doet een voordracht voor benoeming van de ACB leden aan het NBA bestuur.

Het ACB is verantwoordelijk voor de uitvoering van het door het governance orgaan goedgekeurde jaarplan en de projecten, voor het beïnvloeden en samenwerken Europees / internationaal, het tijdig breed consulteren zodat NL standpunten kunnen worden ingebracht internationaal, het vaktechnisch uitwerken van de nieuwe regelgeving en voor het aansturen van de verzwaarde projectorganisatie. Het ACB legt verantwoording hierover af aan het governance orgaan.

De voorzitter van het ACB is onafhankelijk (niet afkomstig van een kantoor). De meerderheid van het ACB bestaat uit accountants, aangevuld met andere disciplines, waaronder een gedragsexpert. In dit model zijn de subcommissies vervangen door een verzwaarde projectorganisatie ter voorkoming van te veel gelaagdheid en daarmee verlies aan slagkracht. Individuele ACB leden sturen o.b.v. profiel / expertise projecten aan. Adequate (eigen) staf en een flexibele schil zijn belangrijk om de verbreding van de taken (proactief stimuleren van innovaties, implementatie en het doen van effectmeting) te kunnen ondersteunen.

10-11-2020

Adviesrapport Strategische Verkenning

Dit model is de voorgestelde voorkeursoptie voor de komende 5 jaar met name vanwege de accountability/good governance en dat het model het meest effectief is voor oplossingen in de keten. Voor een alternatief model en de belangrijkste verschillen zie hierna.

Taken en bevoegdheden organen voorkeursmodel

Governance orgaan	ACB	NBA bestuur / leden
<ul style="list-style-type: none"> • Formuleren kader doelstellingen en criteria projecten • Toetsen publiek belang en prioriteitstelling projecten • Goedkeuren jaarplan en projecten • Bewaken voortgang • Toetsen regelgeving aan vooraf vastgestelde doelstellingen en criteria en transparantie proces • Bewaken effectmeting • Stimuleren vernieuwing door samenwerking in de verslaggevingsketen (effectieve oplossingen / verkleinen verwachtingskloof) • Adviseren ACB • Voordracht tot benoeming leden ACB	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiden projecten, jaarplan, regelgeving o.b.v. input governance orgaan • Proactief stimuleren experimenten vernieuwing en wegnemen knelpunten innovaties • Onderhouden netwerken • Tijdig consulteren om NL positie Europees / internationaal uit te dragen (beïnvloeden/samenwerken) • Klankborden met governance orgaan • Feedback consultatiereacties • Goedkeuren regelgeving na toetsing door governance orgaan • Externe communicatie (incl. managen van verwachtingen) • Ondersteuning implementatie • Effectmeting • Aansturen projecten en eigen staforganisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Formeel vaststellen regelgeving op verzoek ACB (na toetsing door governance orgaan) • Ondersteuning innovaties sector • Ondersteuning implementatie (accreditaties / PE) • Bekostiging

MULTISTAKEHOLDER GOVERNANCE ORGAAN

Alternatieve optie (*niet* de voorkeur): ACB als multistakeholder orgaan

Het ACB omvormen tot strategisch en uitvoerend multistakeholder regelgevend orgaan met gebruikers, opstellers, accountants, toezichthouders en academici. Vanwege het deels uitvoerende karakter zullen er meerdere accountants (in totaal in de minderheid) in het ACB zitting hebben. Taak: vaststellen regelgeving die dient te voldoen aan de vooraf bepaalde doelstelling en criteria. De formele vaststelling geschiedt door het NBA bestuur en/of haar leden. Het ACB is verantwoordelijk voor de uitvoering van het door haarzelf opgestelde jaarplan en projecten, voor het beïnvloeden en samenwerken Europees / internationaal, het tijdig breed consulteren zodat NL standpunten kunnen worden ingebracht internationaal, het vaktechnisch uitwerken van de nieuwe regelgeving en voor het aansturen van de staf, eventuele commissies en verzwaarde projectorganisatie. De voorzitter van het ACB is onafhankelijk (niet afkomstig van een kantoor). De commissies van het ACB bestaan veelal uit accountants, aangevuld met andere disciplines. Staf en/of commissieleden sturen o.b.v. profiel / expertise projecten aan. Adequate (eigen) staf en een flexibele schil zijn belangrijk om de verbreding van de taken (proactief stimuleren van innovaties, implementatie en het doen van effectmeting) te kunnen ondersteunen.

10-11-2020

Adviesrapport Strategische Verkenning

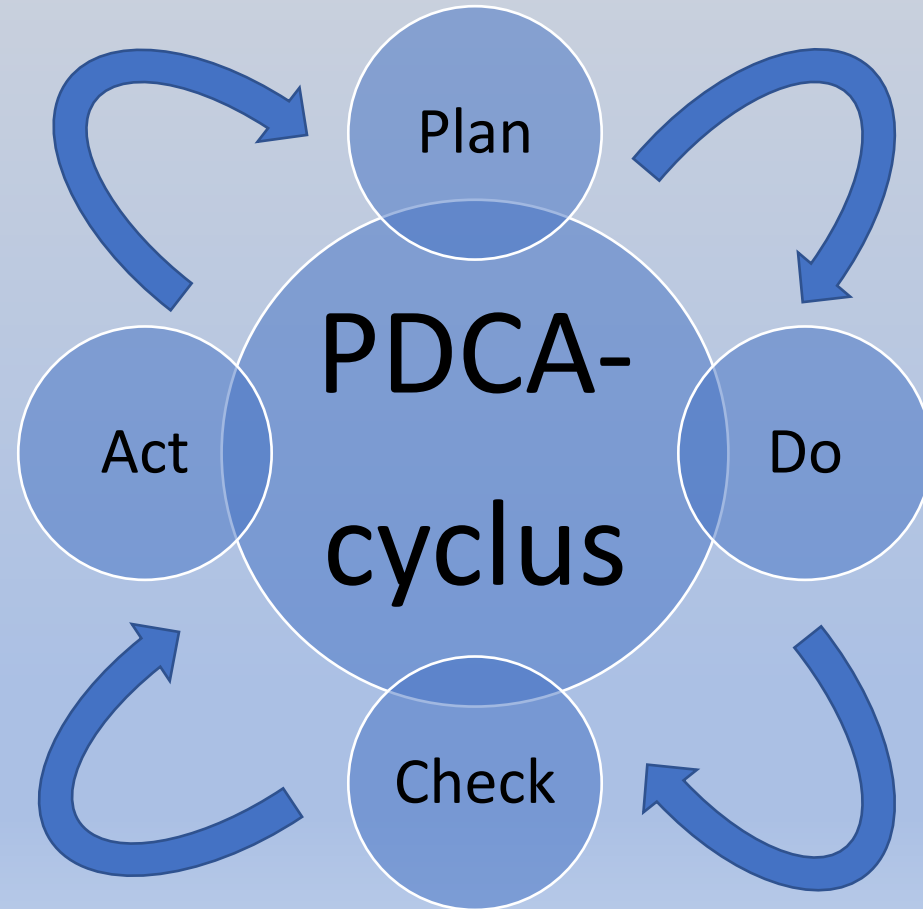

Dit alternatieve model geniet niet de voorkeur omdat onvoldoende accountability en 'good governance' is ingebed door onder meer het ontbreken van een onafhankelijk goedkeuringsproces totstandkoming regelgeving en voordracht tot benoemingsproces van ACB leden. Ook is het realiseren van keten oplossingen mogelijk lastiger in dit model omdat het werven van personen die invloed hebben in de keten voor een meer uitvoerend orgaan lastiger kan zijn dan voor een governance orgaan.

PDCA-Cyclus / post implementation reviews in het beroepsreglementeringsproces

Totstandkoming regelgeving:

- Plan: Doelstelling en criteria (publiek belang probleem centraal)
- Do: Input, afwegingen en keuzes o.b.v. criteria
- Check: Toets output aan doelstelling en criteria
- Act: Aanpassen / goedkeuren

Effectmeting

geïmplementeerde regelgeving:

- Plan: Doelstelling en criteria (publiek belang probleem), implementatie guidance en gewenst gedrag (nul meting)
- Do: Post implementatie reviews
- Check: Toets uitkomst post implementatie review aan doelstelling, criteria, implementatie guidance en werkelijk gedrag
- Act: Afhankelijk van uitkomsten besluit tot noodzaak aanpassing regelgeving, implementatie guidance of educatie (PE) etc.

Implementatie en evaluatie hervormingen regelgevend proces in Nederland

Vervolg proces

Vervolgfases strategische verkenning:

Besluitvormingsfase

Besluitvorming strategische richting met daarbij gekozen voorkeursmodel om verder te gaan uitwerken (eind 2020)

Implementatieplan

Voorkeursoptie (en evt. alternatieve optie) in detail uitwerken, GAP-analyse en implementatieplan (1^e helft 2021)

Implementatiefase

Implementatie (vanaf 2^e helft 2021)

Evaluatie en effectmeting hervormingen regelgevend proces in Nederland

Evaluatie van de aangepaste opzet en invulling van het regelgevend orgaan en proces zal in 2025/2026 kunnen worden uitgevoerd om te bezien of de doelstellingen en beoogde effecten voor de korte termijn zijn behaald. Daarnaast kan dan worden beoordeeld of behoeften en verwachtingen en Europese en internationale ontwikkelingen aanleiding geven om tot volledige verzelfstandiging van het regelgevend orgaan over te gaan (fase 2).

Bijlagen

Bijlage 1: Geïnterviewde stakeholdergroepen en wijze van classificeren uitkomsten

Geïnterviewde externe stakeholdergroepen en aantal geïnterviewde partijen per stakeholdergroep

Beleggers	Toezicht-houders	Big 4	Next 5	Niet-OOB	Overheid/academia
Vertegenwoordigende organisaties van beleggers (2)	Toezichthouders op de financiële markten (2)	De vier grootste accountants-organisaties met een Organisaties van Openbaar Belang (OOB) vergunning (2)	Middelgrote accountants-organisaties met en zonder een OOB vergunning (2)	Vertegenwoordigende organisaties van overige niet-OOB accountantsorganisaties (2)	Vertegenwoordigers van de rijksoverheid, universiteiten en kwartiermakers toekomst accountancy-sector (4)

Classificatie uitkomsten interviews

Uitkomsten	Definitie
Breed gedragen	Alle stakeholdergroepen geven betreffende input waaronder nagenoeg alle geïnterviewde partijen binnen de stakeholdergroepen
Overwegend breed	Nagenoeg alle stakeholdergroepen geven betreffende input en nagenoeg alle geïnterviewde partijen binnen de stakeholdergroepen
Enkele	Enkele / een aantal stakeholdergroepen geven betreffende input

Bijlage 2: Kernvragen interviews stakeholdergroepen

Nr		Bijlage
1	Is het regelgevend proces in Nederland zoals beschreven transparent genoeg? Wat viel op?	3
2	Aan welke behoeften en verwachtingen wordt onvoldoende opvolging en invulling gegeven?	4
3	Waar komt dit door (factoren/oorzaken) ?	5
4	Wat is nodig om als sector relevant te blijven (relevantie door het verschaffen van zekerheid)?	6
5	Moet het uitgangspunt 'internationale regelgeving volgen' gehandhaafd blijven in Nederland?	7
6	Moet het uitgangspunt 'een audit is een audit' ('one size fits all') gehandhaafd blijven?	8
7	Welke rol zou het regelgevend orgaan moeten hebben t.a.v. vernieuwing/innovatie ?	9
8	Heeft het regelgevend orgaan in Nederland een rol bij implementatie en effectmeting?	10
9	Wat is de 'stip op de horizon' over 5-10 jaar voor het regelgevend proces in Nederland?	11
10	Wat is het best passende model voor de toekomstige positionering, opzet en invulling voor het regelgevend proces in Nederland?	12

Bijlage 3: Opmerkingen bij het regelgevend proces in Nederland door de geïnterviewde stakeholdergroepen

Is het regelgevend proces in Nederland zoals beschreven transparant genoeg? Wat viel op?

Gebrek aan brede input ('door accountants voor accountants') (breed)

Gebrek aan transparantie input, criteria , afwegingen en wie (minfin, NBA , internationaal) mandaat heeft (breed)

Onduidelijk welk publiek belang probleem bij start, doelstellingen/criteria en prioritering (PDCA-cyclus) (breed)

Gebrek aan afstemming probleemoplossing in keten (breed)

Slagvaardigheid qua inhoud en snelheid onvoldoende (breed)

ACB heeft te beperkte resources (enkele)

Eerder consulteren ter beïnvloeding internationaal (enkele)

Bijlage 4: Behoeften en verwachtingen waar onvoldoende opvolging en invulling aan wordt gegeven

Aan welke behoeften en verwachtingen wordt onvoldoende (tijdige) opvolging en invulling gegeven? (verwachtingskloof)

Fraude, corruptie, naleving wet- en regelgeving en reikwijdte poortwachtersfunctie (breed)

(Dis)continuïteit (breed)

Niet financiële informatie (ESG, Cultuur & Gedrag, Moraliteit) (breed)

Innovaties (producten en dienstverlening) (breed)

Interne beheersing (enkele)

Nagaan of standaarden nog voldoen aan behoefte (enkele)

Bijlage 5: Genoemde factoren/oorzaken waarom onvoldoende opvolging en invulling wordt gegeven aan behoeften en verwachtingen

Waarom wordt onvoldoende (tijdige) opvolging en invulling gegeven aan behoeften en verwachtingen (factoren/oorzaken)

Gebrek aan brede input in het regelgevend orgaan (breed)

Onvoldoende communicatie vanuit standardsetter /NBA wat accountant wel/niet kan (breed)

Denken vanuit bestaande kaders en standaarden belemmert vernieuwing (breed)

Proces niet slagvaardig (enkele)

Internationale hervormingen traag (enkele)

Onvoldoende communicatie over jaarplan/maak regelgevings jaarbrief mbt keten (enkele)

Onduidelijk welke werkzaamheden ter uitvoering van de controlestandaarden in de praktijk door de kantoren (enkele)

Bijlage 6: Belangrijke zaken om als sector relevant te blijven

Wat is nodig om als sector relevant te blijven (relevantie door het verschaffen van zekerheid)?

Communiceren over en opvolging geven aan behoeften en verwachtingen (vernieuwing/innovatie) (breed)

Zelfreflectie over duidelijkheid, uitvoerbaarheid en toereikendheid standaarden (breed)

Scope audit inclusief niet-financiële informatie (NFI). Dit is een randvoorwaarde voor een kwalitatief goede audit (enkele)

Controleteam bredere deskundigheid (multidisciplinair) (enkele)

Ruimte voor assurance maatwerk (enkele)

Bijlage 7: Dilemma: uitgangspunt internationale regelgeving volgen

Moet het uitgangspunt 'internationale regelgeving volgen' gehandhaafd blijven in Nederland?

Uitgangspunt internationaal volgen handhaven (breed)

Afwijken in uitzonderlijke gevallen om ruimte aan specifieke nationale behoeften en verwachtingen te geven (geen goldplating en niet te ver vooruitlopen op internationaal) (breed)

Samenwerking/beïnvloeding in Europa en/of internationaal met het doel internationaal aansluiting te bewerkstelligen (breed)

Harmonisatie vaktechnische en ethische standaarden (breed, maar minder steun voor ethische harmonisatie omdat dit veel lastiger te realiseren is in de praktijk)

Bijlage 8: Dilemma: uitgangspunt audit = audit volgen

Moet het uitgangspunt 'een audit is een audit' ('one size fits all') gehandhaafd blijven?

Internationale uitgangspunt audit = audit voor controle-standaarden handhaven als minimum vereiste (schaalbaar dus differentieer in werkzaamheden maar niet in standaarden) (breed met een enkele uitzondering die ook zogenoemde 'ISA min' mogelijk achten mits ook leidend tot redelijke mate van zekerheid)

Differentieren in implementatie guidance en/of een nieuwe standaard voor OOB of sector specifieke zaken in de huidige set standaarden (breed)

Nieuwe producten (add-on verklaringen) OOB segment (enkele)

Nieuwe set standaarden / nieuw product met beperkte mate van zekerheid (enkele)

Groote criteria aanpassen in plaats van differentiatie (enkele)

Bijlage 9: Dilemma: rol regelgevend orgaan bij vernieuwing en innovatie om te kunnen voldoen aan behoeften en verwachtingen

Welke rol zou het regelgevend orgaan moeten hebben t.a.v. vernieuwing/innovatie ?

Regelgevend orgaan heeft pro-actieve/ richting gevende rol t.b.v. en n.a.v. vernieuwing /innovatie (wisselend - overwegend breed)

Regelgevend orgaan stelt tijdig innovatie belemmerende knelpunten in regelgeving vast en neemt deze weg (overwegend breed)

Regelgevend orgaan past tijdig regelgeving aan via experimenteren met innovaties en best practices (enkele)

Regelgevend orgaan standaardiseert na ervaring met breed geïmplementeerde innovaties in sector (evidence based) (enkele)

Rol NBA als belangenbehartiger en/of sector zelf om (eventueel naast rol ACB) pro-actief vernieuwingen en innovaties te stimuleren (enkele)

Bijlage 10: Rol regelgevend orgaan in Nederland bij implementatie regelgeving en effectmeting

Heeft het regelgevend orgaan in Nederland een rol bij implementatie en effectmeting?

Bevorderen beoogde implementatie (gedrag) is rol regelgevend orgaan (overwegend breed)

Implementatie is rol NBA als belangenbehartiger sector (bevorderen middels PE/accreditatie) (enkele)

Effectmeting is rol regelgevend orgaan (PDCA-cyclus o.b.v. post implementatie reviews en wetenschappelijke inzichten) ook om regelgeving aan te passen/ in te trekken indien nodig (overwegend breed)

Bijlage 11: Lange termijn stip op de horizon regelgevend proces in Nederland

Wat is de 'stip op de horizon' over 5-10 jaar voor het regelgevend proces in Nederland?

Omvormen regelgevend proces/orgaan naar een multistakeholder model (breed)

Samenwerken aan effectieve oplossingen in de verslaggevingsketen (breed)

Geheel van de NBA verzelfstandigd regelgevend orgaan (breed)

Verzelfstandigd orgaan werkt samen onder 1 dak met RJ en CCG (enkele)

Verzelfstandigd orgaan beïnvloedt uitsluitend Europees / internationaal en behandelt enkele nationale aangelegenheden omdat alle standard setting op Europees niveau plaatsvindt (endorsen ISA's door EC) (enkele)

Niet te complex / gelaagd (enkele)

Behouden huidige opzet en invulling rol ACB en NBA (geen draagvlak, maar wel enig draagvlak indien met meer multistakeholder input en transparantie)

Afhankelijk laten zijn van effectiviteit internationale hervormingen (geen draagvlak)

Bijlage 12: Opties modellen voor toekomstig regelgevend proces in Nederland

Wat is het best passende model voor de toekomstige positionering, opzet en invulling voor het regelgevend proces in Nederland?

ACB meer brede input en/of als multistakeholder orgaan (breed)

Multistakeholder governance orgaan (wisselend - overwegend breed)

Onafhankelijke voorzitter ACB (enkele)

Commissie OOB / Signaleringsraad involveren (enkele)

Eigen staf /flexibele schil (enkele)

Samenwerking in keten (enkele)

Formeel vaststellen regelgeving door NBA handhaven (enkele)

Inspiratiebron model genoemd : hervormingen internationaal MG, SJ-RJ, CEA (enkele)

Bijlage 13: Regelgeving geldend voor Nederlandse accountants(organisaties)

Nederlandse accountants(organisaties) hebben met verschillende soorten wet- en regelgeving te maken:

- Gedrags- en beroepsregelgeving zoals uitgevaardigd door de NBA*;
- Wet- en regelgeving voor de wettelijke controle uitgegeven door de Europese commissie of Nederlandse wetgever (EU verordening 537 /2014, Wta en Bta);
- Wet- en regelgeving voor specifieke branches / industrieën waarin regels voor accountants zijn opgenomen (bijvoorbeeld de Wft**);
- Wet- en regelgeving met betrekking tot specifieke onderwerpen waarin regels voor accountants zijn opgenomen (bijvoorbeeld de Wwft***).

* Dit betreffen verordeningen en nadere voorschriften. NBA handreikingen en alerts vallen hier niet onder omdat deze primair bedoeld zijn om de goede beroepsuitoefening door accountants te bevorderen en niet verplichten tot naleving.

** Wet op het financieel toezicht

*** Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

Bijlage 14: Door de NBA uitgevaardigde verordeningen en nadere voorschriften en op welke Europese en/of internationale regelgeving deze regelgeving is gebaseerd

Regeling:	Korte toelichting:	Gebaseerd op:
Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).	Stelt de ethische gedragsregels waar accountants zich aan moeten houden.	Code of Ethics IESBA (niet rechtstreeks overgenomen maar wordt als inspiratiebron gebruikt)
<ul style="list-style-type: none"> Nadere voorschriften controle en overige standaarden (NV COS) 	Geeft beroepsregels voor de uitvoering van opdrachten.	International Standards on Auditing (ISAs) IAASB (nagenoeg geheel overgenomen enkele kleine zaken uitgezonderd vanwege aansluiting op nationale en Europese regelgeving)
<ul style="list-style-type: none"> Nadere voorschriften kwaliteitssystemen (NVKS) 	Geeft regels voor de kwaliteitsbeheersing van accountantseenheden die assurance- en aan assurance verwante opdrachten uitvoeren. De uitvoering van wettelijke controles is hiervan uitgezonderd.	Wta / Bta (inclusief ISQC1 als inspiratiebron) Europese regelgeving
<ul style="list-style-type: none"> Nadere voorschriften handelwijze accountant bij niet-naleving wet- en regelgeving door eigen organisatie of cliënt (NV NOCLAR) 	Geeft regels voor accountants die geconfronteerd worden met het overtreden van wet en regelgeving bij de organisatie waar ze "in dienst" zijn en bij cliënten.	NOCLAR IESBA (overgenomen met een aantal uitzonderingen)
Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance opdrachten (ViO)	Geeft de onafhankelijkheids-regels die gelden voor accountants bij de uitvoering van assurance opdrachten.	Code of Ethics IESBA (niet rechtstreeks overgenomen maar wordt als inspiratiebron gebruikt) Wta / Bta Europese regelgeving
Verordening accountantsorganisaties (VAO) 10-11-2020	Regels voor de onafhankelijkheid, het stelsel van kwaliteitsbeheersing en de integere bedrijfsvoering van accountantsorganisaties. Deze regels vullen de regels voor de wettelijke controle in de Wet toezicht accountantsorganisaties, het besluit toezicht accountantsorganisaties en Europese verordening 537/2014* aan.	ISQC1 (als aanvulling op Wta / Bta en Europese regelgeving)